

Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра початкової та дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету педагогічної освіти
Герцюк Д.Д.
“ 30 ” _____ 2020__ р.

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
З МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПЕДАГОГІКИ І МЕТОДИК ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

галузь знань   01 Освіта

спеціальність   013 Початкова освіта

спеціалізація   Дошкільне виховання

Львів – 2019 рік

**РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра початкової та дошкільної освіти факультету
педагогічної освіти**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти

Програма комплексного державного екзамену з методиками викладання педагогіки і методик початкової освіти та організація дошкільної освіти / укладачі: Н.І. Мачинська, Н.Я.Яремчук.

Розглянуто на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти:
протокол № 3 від 08.10.20 20 р.

Завідувач кафедри
початкової та дошкільної освіти

Н.І. Мачинська

Схвалено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол від «30» 08 2019 р. № _____

Голова Вченої ради _____ доц. Герцюк Д.Д.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Комплексний державний екзамен з методики викладання педагогіки і методик початкової освіти та організація дошкільної освіти є одним із основних видів підсумкової державної атестації випускників освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 013 «Початкова освіта». Головним завданням комплексного державного екзамену є перевірка якості професійної підготовки вчителів початкової школи, виявлення відповідності підготовки випускника до вимог освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної програми. Екзамен є свідченням фаховості випускника, його готовності брати участь у вихованні, навчанні та розвитку дітей дошкільного віку та учнів початкової школи, у пошуках найбільш результативних та ефективних форм і методів освітньої діяльності, у підвищенні рівня педагогічної культури батьків, без чого неможливе якісне виховання як у закладах освіти, так і в інших позашкільних освітніх установах. Програма комплексного державного екзамену покликана перевірити знання випускників з курсу педагогіка вищої школи та методик початкової освіти, технології організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти, організації дошкільної освіти; дає змогу виявити психолого-педагогічне мислення, творчий підхід майбутніх магістрів до розв'язання проблем освіти, виховання та розвитку дітей та студентів закладів вищої освіти.

Програма комплексного державного екзамену відображає зміст теоретичних знань відповідно до навчальних програм методики викладання педагогіки та методик початкової освіти; технологій організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти та організації й керівництва методичною роботою у закладах дошкільної освіти, що дає можливість творчо підійти до формування екзаменаційних білетів.

Зразок екзаменаційного білета:

Білет №...

1. Обґрунтуйте вимоги до підготовки та проведення лекції викладачем.
2. Охарактеризуйте основні положення технології розвитку творчої особистості Генріха Альтшуллера.
3. Розкрийте основні функції внутрішньої методичної роботи у ЗДО.

Кожне питання містить структурні компоненти, що для студента є орієнтиром або навіть умовним (вірогідним) планом відповіді на іспиті. Саме такий підхід допоможе випускникові готуватися, враховувати специфіку поєднання теоретичного матеріалу з історією та сучасністю педагогічної практики, з сучасними науково-методичними та теоретико-практичними проблемами. Оцінювати відповіді студентів слід за відомими ustalеними вимогами та нормами. Потрібно зважати на змістовність, аргументованість, творчий аспект відповіді, педагогічне бачення і конструктивний підхід випускника магістратури, його інтелект, вміння аналізувати, виділяти головні закономірності, висловлювати власні, відмінні від нав'язаних у навчально-методичних посібниках судження.

1.1. КРИТЕРІЇ ТА НОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

До критеріїв оцінювання, що визначають підготовку студента зі спеціальності, належать:

- особливості засвоєння знань (обсяг, змістовність, правильність, точність, ґрунтовність);
- якість відповіді студента (рівень осмислення, аргументації, аналізу, логічність, послідовність, самостійність, виразність мовлення);
- структура сформульованої відповіді (теоретичний, методичний і практичний рівень, їх науковість, грамотність, доцільність та прогностична ефективність практичного матеріалу).

Оцінка «відмінно»:

- студент володіє навчальним матеріалом програми на високому рівні; логічно, послідовно, аргументовано відповідає, цитує різноманітні джерела; визначає свою позицію у розкритті проблеми; виявляє практичну, прогностичну значущість психолого-педагогічної теорії, історичного досвіду і можливості їх використання для вирішення сучасних теоретичних і практичних проблем.

Оцінка «добре»:

- студент знає навчальний матеріал у межах програми; розкриває різні підходи до розглянутих проблем; у відповіді акцентує увагу на обов'язкову літературу; використовує відповідні приклади з педагогічної практики, а також з першоджерел, періодичних видань; рівень відповіді студента достатньо високий та середній, допускаються деякі неточності і помилки.

Оцінка «задовільно»:

- студент володіє знаннями навчального матеріалу у межах програми на основі одного з підходів до проблеми; відсутня особиста оцінка можливості практичного використання теорії, історичного спадку у вирішенні сучасних педагогічних проблем; відсутні знання першоджерел, матеріалів періодичних видань, зате відома обов'язкова література; відповідає на питання з помилками, на низькому рівні.

Оцінка «незадовільно»:

- відповідь поверхова, без аргументації; студент засвоїв менше, аніж половину навчального матеріалу, виявляє нерозуміння теоретичних положень та невміння застосувати їх на практиці.

Критерії оцінювання за кредитно-модульною системою

A (90-100) Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

B (81-89) Студент має повні, глибокі знання, здатний застосовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вміє аргументовано використовувати отримані знання в різних ситуаціях, самостійно знаходити інформацію, ставити і розв'язувати наукові проблеми.

C (71-80) Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує основні положення із самостійною і правильно аргументацією.

D (61-70) Студент вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом дає логічні відповіді, однак допускає при цьому неточності.

E (51-60) Студент виявляє знання і розуміння основних положень теоретичного матеріалу. Дає правильні, але недостатньо осмислені відповіді. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, наводити власні приклади на підтвердження власних думок

.

1.2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

I. Загальні засади педагогіки вищої школи

1. Тенденції розвитку вищої освіти. Педагогіка вищої школи як галузь педагогічної науки

Освіта в культурі людства. Сучасні освітні тенденції. Мета і завдання вищої освіти. Болонський процес. Державна політика в галузі вищої освіти. Реформування вищої освіти України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

Нормативно-правове забезпечення вищої освіти в Україні. Структура вищої освіти в Україні.

Основні віхи історії розвитку вищої освіти у світі та Україні.

Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки. Предмет, завдання і основні категорії педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Розвиток і становлення педагогіки вищої школи як науки.

Методологічні основи педагогіки вищої школи. Освітні парадигми. Методологічні підходи до педагогічного процесу вищої школи.

2. Особливості побудови педагогічної взаємодії у вищій школі. Педагогічне спілкування як взаємодія. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії

Характеристика поняття «педагогічна взаємодія». Способи та стилі педагогічної взаємодії. Особливості педагогічної взаємодії у дистанційній формі навчання.

Педагогічне спілкування як діалог. Функції, структура та стилі педагогічного спілкування. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони педагогічного спілкування. Культура слухання. Бар'єри у процесі спілкування.

Особливості конфліктів у педагогічній взаємодії. Види і причини виникнення конфліктів у педагогічній взаємодії викладача із студентами. Структура і динаміка педагогічного конфлікту. Стратегії поведінки у вирішенні педагогічних конфліктів. Правила педагогічного спілкування.

3. Професійно-педагогічна діяльність і особистість викладача вищої школи. Наукові засади управління вищим навчальним закладом.

Історичні аспекти становлення та розвитку професії педагога вищої школи. Структура професійної діяльності викладача. Права і обов'язки науково-педагогічних працівників.

Педагогічний професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості викладача вищої школи. Професійні та особистісні якості викладача. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності та авторитет викладача.

Професійні деформації у педагогічній діяльності. Професійні деформації у педагогічній діяльності. Професійний стрес та професійне «вигорання» у педагогічній діяльності: поняття, особливості виникнення, засоби подолання.

Педагогічна культура викладача ВНЗ. Комунікативна культура викладача ВНЗ. Педагогічна етика. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу.

Управління вищим навчальним закладом: завдання, напрями діяльності, структура вищого навчального закладу. Принципи управління вищим навчальним закладом. Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах. Студентське самоврядування.

4. Студент як суб'єкт педагогічної діяльності

Загальна психологічна характеристика студентського віку. Соціалізація особистості студента в умовах вищого навчального закладу. Професійна спрямованість студентів та її формування. Формування у студентів наукового світогляду. Готовність студентів до професійної діяльності після закінчення ВНЗ. Типологічні особливості студентів та їх врахування в навчально-виховному процесі. Формування студентського колективу.

Виховна робота зі студентською молоддю. Процес виховання, його завдання, етапи і управління ним. Закономірності і принципи виховання. Основні напрями виховання студентської молоді. Особливості виховання у вищій школі. Сучасні методи, форми і засоби виховання у вищій школі. Особливості самовиховання студентів. Куратор академічної групи. Функції і завдання куратора академічної групи. Методика виховної роботи куратора в академічній групі.

II. Дидактика вищої школи

5. Дидактична система вищої школи. Організація навчального процесу у вищій школі

Дидактика як галузь педагогіки. Предмет і основні завдання дидактики вищої школи. Основні поняття дидактики вищої школи (*навчання, освіта, викладання, учіння, знання, уміння, навички та ін.*).

Основні закономірності та принципи навчання у вищій школі.

Сутність і структура навчального процесу у вищій школі. Особливості організації навчального процесу за кредитно-модульною технологією навчання.

Цілі навчання у ВШ (дидактичні, розвивальні, виховні). Мета та зміст освіти у вищій школі. Критерії відбору змісту освіти. Теорії формування змісту освіти. Компоненти змісту освіти. Показники якості навчання у вищій школі. Основні підходи до організації процесу навчання – види, типи, концепції. Постановка мети і цілей навчання у вищій школі. Таксономія цілей Б. Блума.

Державний стандарт вищої освіти. Галузеві стандарти вищої освіти та стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів. Освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-професійні програми: їх призначення, структура, характеристика.

Компетентнісний підхід як основа побудови змісту і стандартів вищої освіти.

Нормативні документи, що відображають зміст освіти (навчальні плани, навчальні програми, робочі навчальні програми, підручники): їх характеристика,

порядок й особливості розробки. Підручник/навчальний посібник вищої школи: критерії якості. Електронний підручник як засіб навчання у вищій школі.

Мотиви навчання у вищій школі. Готовність до навчання у вищій школі. Причини неуспішності студентів. Основні труднощі в процесі формування наукових понять студентів. Шляхи оптимізації пізнавальної діяльності студентів.

6. Методи і засоби організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Сучасні освітні технології

Класифікації методів навчання. Особливості методів навчання у ВНЗ. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання.

Інтерактивні методи навчання: методика проведення та рекомендації щодо їхнього застосування.

Засоби навчання у вищій школі: методика застосування.

Сучасні освітні технології. Дистанційне навчання в системі вищої освіти.

III. Методика викладання у вищій школі

7. Форми організації навчання у вищій школі. Методика підготовки і проведення лекційного заняття. Організація самостійної роботи

Поняття про форми організації навчання у вищій школі.

Лекція як основна форма організації навчання у вищій школі. Переваги і недоліки лекційного викладу. Види лекцій.

Зміст і структура лекції. Основні дидактичні вимоги до лекції.

Підготовка і проведення лекції: організаційно-методичні аспекти.

Педагогічне керівництво самостійною роботою студентів в умовах кредитно-модульного навчання. Система організації науково-дослідної роботи студентів.

8. Методика підготовки і проведення практично-семінарського заняття Науково-дослідна робота студентів. Педагогічний контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів у вищій школі.

Основні функції; типи семінарських занять у вищій школі.

Методика організації і проведення семінарського заняття. Особливості взаємодії викладача і студентів в ході проведення заняття. Характеристика практичних та лабораторних занять, методика підготовки і проведення. Консультація. Організація навчальної і виробничої практики студентів. Науково-дослідна робота студентів: принципи і форми організації.

Завдання і види педагогічного контролю у вищій школі. Методи і форми контролю навчальної успішності студентів. Тестування. Форми та критерії якості тестових завдань.

Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Контроль та оцінка навчальної успішності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Рекомендована література:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; [голов. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Закон України «Про вищу освіту», 2014 [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
4. Ковальчук Л.О. Основи педагогічної майстерності: навч. посіб. / Л.О. Ковальчук.- Львів: Вид-ий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. - 608 с.
5. Малафіїк І.В. Дидактика: навч. посіб. / І.В. Малафіїк. - К.:Кондор, 2009. - 398 с.
6. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К.Федорченко та ін.; За ред.. С.У. Гончаренко, П.М. Олійника. - К.: Вища шк., 2003. - 323 с.
7. Пелікан Я. Ідея Університету / Я. Пелікан. - К.: Дух і літера, 2009. - 360 с.
8. Попков В. А. Дидактика высшей школы: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб, заведений / В. А Попков., А. В. Коржуев– М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 224 с.
9. Ортинський В. Педагогіка вищої школи: підручник / В. Ортинський. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 500 с.
10. Сисоєва С.О. Педагогічні технології професійної підготовки: навчальний тренінг / С.О. Сисоєва, Л.І. Бондарева – К.: Відкритий Міжн. університет розвитку людини, 2006. – 180 с.
11. Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слепкань – К.: НПУ, 2000. – 210 с.
12. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Т.Ю. Осипова, Р.С. Гурін [та ін.]; за ред. З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2012. – 390 с.
13. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. - К.: Кондор, 2011. - 628 с.
14. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.
15. Чайка В. М. Основи дидактики : навч. посіб. / В. М. Чайка. – К. : Академвидав, 2011. – 238 с.
16. Яремчук Н.Я. Педагогіка : навч. посіб. / Н.Я. Яремчук. - Львів, 2011. - 246 с.

ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1. Загальне поняття технології, їх різновиди (освітня технологія, педагогічна технологія, технологія навчання), змістова характеристика.

Поняття «технологія» – у перекладі з грец. майстерність, мистецтво + наука, закон. Технологія – наука про майстерність. Вірізняють: навчальні (освітні) технології або дидактичні; технології виховання; технології організації (організаційні технології).

Технологія – це мистецтво, майстерність, уміння, сукупність методів обробки, зміни стану (В. М. Підласий). Педагогічна технологія – це опис процесу досягнення запланованих результатів навчання (І.П. Волков).

Освітня технологія – це впорядкована сукупність дій, операцій і процедур, яка інструментально забезпечує досягнення прогнозованого результату в умовах освітнього процесу, який постійно змінюється (В.А. Сластьонін).

Технологія навчання – це складова процесуальна частина дидактичної системи (М. Чошанов).

2. Сутність та основні ознаки педагогічної технології.

Характеристика сутності педагогічних технологій у таких аспектах: - науковий - частина педагогічної науки, яка вивчає та розробляє цілі, зміст і методи навчання та здійснює проектування педагогічних процесів; - процесуальний - опис (алгоритм) освітнього процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів досягнення запланованих результатів навчання;- діяльнісний - здійснення технологічного (освітнього) процесу, функціонування всіх персональних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів. Джерела і складові частини педагогічних технологій: соціальні перетворення і нове педагогічне мислення; наука – педагогічна, психологічна, суспільні науки; передовий педагогічний досвід; досвід минулого, вітчизняний і закордонний; народна педагогіка (етнопедагогіка). Ознаки педагогічної технології: проєктованість, візуалізація, цілісність.

3. З історії становлення та розвитку педагогічних технологій: передумови виникнення, основні етапи.

Дослідники проблеми педагогічних технологій О.М.Пехота, Г.К.Селевко, В.А.Сластьонін та ін., їх внесок у розробку ознак та структури педагогічної технології. Етапи розвитку педагогічної технології, їх характеристика.

Основна тенденція першого етапу (1920 – 1960-ті рр. ХХ ст.) – підвищення якості викладання, яке розглядалося як єдиний шлях, що приводив до ефективного навчання. Здійснювалися спроби підвищення ефективності викладання шляхом підняття інформаційного рівня навчання з одночасним використанням засобів масової комунікації.

Другий етап (1960 – 1970-ті рр. ХХ ст.) характеризується перенесенням акценту на процес навчання, що пов'язано з розвитком концепції програмованого навчання, яке вимагало суворого врахування вікових та індивідуальних

відмінностей учнів. Увага до процесу навчання призвела до усвідомлення факту, що саме він визначає методикку навчання та є критерієм успіху в цілому.

Третій етап, сучасний, характеризується розширенням сфери педагогічної технології. Перші спроби впровадження технологічного підходу Радянському Союзу були зроблені Т.А. Ільїною та М.В. Клариним. Однак і сьогодні представники традиційної педагогіки вважають, що термін «технологія» більш підходить до виробництва ніж до педагогіки.

Педагогічна технологія своїм походженням зобов'язана реалізації педотехнічних ідей, які висловлювали на початку ХХ ст. засновники прагматичної психології педагогіки (І. Джеймс, Д. Дьюї. С. Холл, Р. Торндайк) та представники «індустріальної педагогіки» (Тейлор, Ф.-Б. Гільберт).

4. Структура педагогічної технології, змістова характеристика, критерії технологічності.

Структура педагогічної технології: концептуальна основа; змістовна частина навчання (мета навчання; зміст навчального матеріалу); процесуальна частина – технологічний процес (організація освітнього процесу); методи і форми навчально-виховної діяльності у ЗДО; методи і форми роботи вихователя; діяльність вихователя щодо керування освітнім процесом; діагностика освітнього процесу, характерні ознаки.

Критерії технологічності: концептуальність; системність; керованість; ефективність; відтворюваність.

5. Традиційна технологія – основа інноваційної діяльності педагога. Поняття «технологія організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти». Основні ідеї технології: технологія розробляється для конкретного педагогічного плану, вона ґрунтується на певному методологічному, філософському положенні автора (групи авторів); технологічний ланцюжок педагогічних дій, операцій, комунікацій будується строго відповідно до цільових параметрів, що мають вигляд конкретного очікуваного результату; педагогічну технологію можна діагностувати: вона містить критерії, індикатори та інструментарій для вимірювання результатів діяльності.

Технологія передбачає взаємозалежну діяльність педагогів та студентів на договірній основі з урахуванням принципів індивідуалізації та диференціації, оптимальну реалізацію людських і технічних можливостей, діалогічну комунікацію; елементи педагогічної технології повинні бути відтворені будь-яким учителем (педагогом) і повинні гарантувати досягнення запланованих результатів (стандарт) усіма учнями (вихованцями).

Термін «традиційне навчання» передбачає класно-урочну систему організації навчання, яка склалася в XVII столітті на принципах дидактики, що були сформульованими Я.А. Коменським, і яка є переважаючою в багатьох школах світу. Для ЗДО – заняття – спеціально організована навчальна діяльність. Переваги та недоліки традиційної технології навчання.

6. Поняття «інноваційних технологій»: загальна характеристика.

Інновації – це не просто нововведення, якась новинка, але досягнення принципово нових якостей з впровадженням системних елементів, що забезпечують новинку. Педагогічна інноватика – у перекладі з лат. – оновлення, зміна.

Інноваційні технології – алгоритм послідовних системних взаємобумовлених дій, спрямований на отримання позитивного кінцевого результату. Альтернативні технології, пов'язані з зміною організаційних форм освітнього процесу.

Впровадження інноваційних технологій передбачає: підвищення рівня мотивації до навчальної діяльності; формування високого рівня розвитку студентів (вихованців) на основі їх залучення до діяльності, яка постійно ускладнюється. При активній підтримці педагога: постійне повторення, систематизація знань, проговорювання (апробація) разом з педагогом; провідна роль – формування доброзичливої атмосфери, створення позитивного ставлення до учіння засобами індивідуалізації до кожного студента (вихованця); створення когнітивної схеми мислення; виховання почуття власної гідності, самоутвердження через щоденні результати навчання та виховання; в основі – диференційований підхід; добре знання теоретичного матеріалу – основа успішного навчання, будь-яке завдання – це частина теорії; створення проблемної ситуації, «ухиляння», використання допоміжних (додаткових) питань; робота з обдарованими дітьми.

7. Інноваційні процеси в системі освіти. Готовність вихователів ЗДО до інноваційної діяльності: сутність, структура. Умови її формування.

Готовність до інноваційної-педагогічної діяльності — це особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії. Компоненти готовності: рефлексивний, мотиваційний, креативний, когнітивний, їх характеристика. Основні фази реакції педагога на нововведення, їх характеристика. Психологічний супровід впровадження інновацій.

8. Види та рівні готовності педагога до інноваційної діяльності. Основні завдання підготовки педагогів до інноваційної діяльності в системі дошкільної освіти.

Види готовності педагога до інноваційної діяльності: авторська, творча, ситуативна, їх змістова характеристика. Рівні готовності педагога до інноваційної діяльності: високий, середній, низький; показники готовності.

Основні завдання підготовки педагогів до інноваційної діяльності в системі дошкільної освіти: допомогти кожному вихователю в розвитку його ціннісних орієнтацій і гуманістичної спрямованості, які визначають загальний підхід до реалізації актуальних проблем сучасного дошкільного навчального закладу; надати педагогові можливість усвідомити методологію розв'язання професійно-педагогічних проблем, яка ґрунтується на гуманістичній парадигмі; розкрити способи побудови конкретних концепцій роботи дошкільного навчального закладу й самого педагога, враховуючи своєрідність умов їхньої діяльності; віднайти разом із вихователем способи реалізації концептуальних схем у досвіді діяльності, особливо в організації дослідно-експериментальної роботи; орієнтувати вихователя на

осмислення ним результатів педагогічних нововведень, сприяти виробленню критеріїв їх оцінки і самооцінки.

9. Педагогічна технологія чи методика навчання.

Поняття «педагогічна технологія» в освітній практиці вживається на трьох ієрархічно супідрядних рівнях: загальнопедагогічний (дидактичний); приватнометодичний та локальний.

Загальнопедагогічна (загальнодидактична, загальновиховна) технологія характеризує цілісний освітній процес у даному регіоні, навчальному закладі, на визначеній ступені навчання. Тут педагогічна технологія синонімічна педагогічній системі: у неї включається сукупність цілей, змісту, засобів і методів навчання, алгоритм діяльності суб'єктів і об'єктів процесу.

Приватнометодичний (предметний) рівень: приватнопредметна педагогічна технологія вживається в значенні «приватна методика», тобто як сукупність методів і засобів для реалізації визначеного змісту навчання і виховання в рамках одного предмета, класу, учителя (методика викладання предметів, методика навчання, що компенсує, методика роботи педагога).

Локальний (модульний) рівень: локальна технологія являє собою технологію окремих частин навчально-виховного процесу, рішення приватних дидактичних і виховних задач (технологія окремих видів діяльності, формування понять, виховання окремих особистісних якостей, технологія уроку, засвоєння нових знань, технологія повторення і контролю матеріалу, технологія самостійної роботи та ін.).

Різні підходи щодо тлумачення змісту педагогічної технології та методи навчання. Методика конкретного навчального предмета – це галузь педагогічної науки, що досліджує зміст навчального предмета й характер навчального процесу, який сприяє засвоєнню учнями необхідного рівня знань, умінь та навичок, розвитку мислення, формуванню світогляду і виховання якостей громадянина своєї країни.

10. Технології розвиваючого навчання: загальна змістова характеристика, різновиди.

Концептуальні положення технології розвивального навчання: теоретичні ідеї і практичні напрацювання Л. Виготського, Л. Занкова, В. Давидова, Д. Ельконіна. Система взаємопов'язаних принципів розвивального навчання: навчання має проваджуватися на високому рівні складності; у вивченні програмного матеріалу необхідно йти вперед швидкими темпами; провідне місце належить теоретичним знанням; учні /вихованці повинні усвідомлено засвоювати навчальний матеріал, засоби реалізації знань на практиці.

Мета розвивального навчання – формування активного, самостійного творчого мислення особистості і на цій основі поступового переходу до самостійного навчання.

Завдання розвивального навчання: формування особистості з гнучким розумом, розвиненими потребами до подальшого пізнання й самостійних дій, певними навичками та творчими здібностями.

Особливості впровадження технологій розвивального навчання у закладах дошкільної освіти: модель є зручною для дитини, бо дає право вибору завдань і

виховує в неї почуття відповідальності за свій вибір; дитина, яка перебуває в ситуації успіху, починає вірити у свої сили. Для організації розвивального навчання слід запроваджувати такі методи, що викликають найбільший інтерес в дітей: проблемні, продуктивні, дослідницькі, що сприяють розвитку творчого мислення та уяви. Різновиди технологій розвивального навчання: Л. Виготського, Л. Занкова. Технологія особистісно-розвивального навчання Д. Б. Ельконіна-В. В. Давидова.

11. Технологія раннього навчання Глена Домана.

Глен Доман – автор теорії та практичної програми раннього навчання дітей, можливої для застосування не лише в закладах освіти, а й у домашніх умовах. Провідні аспекти теорії: загальний розвиток і навчання читанню, математики, основам природничих наук, літературі та мистецтву.

Особливості технології формування в дітей енциклопедичних знань. Основні етапи навчання дітей дошкільного віку математики та читанню. Переваги та недоліки технології раннього навчання Глена Домана.

12. Концептуальні засади технології Вальдорфської педагогіки.

Основна мета технології – надання допомоги особистості у власному становленні та розкритті талантів у гармонії із закономірностями і тенденціями розвитку природи, людини та світу.

Рудольф Штайнер – автор і основоположник філософського вчення антропософії, засновник Вальдорфської педагогіки.

Принципи діяльності Вальдорфської школи: виховання в душі свободи, що веде дитину до вільного і глибокого самопізнання, комплексного розвитку внутрішніх сил, самовизначення в житті; цілісність формування особистості – єдність її тілесної, душевної і духовної сторін; врахування особливостей вікових циклів розвитку, добових біоритмів; опора на авторитет вихователя, батьків, духовного ідеалу.

Концептуальні положення технології Вальдорфської педагогіки: вільне виховання і навчання, без примусу; свобода як засіб виховання; навчання невіддільне від виховання; екологія і культ здоров'я; єдність розвитку розуму, серця і руки; розвиток образного сприйняття світу; важливість не результату, а процесу; велика увага естетичному розвитку і трудовому вихованню. Переваги та недоліки технології Вальдорфської педагогіки.

13. Технологія саморозвитку Марії Монтесорі: характеристика, особливості використання.

Провідні положення педагогічної теорії М. Монтесорі: виховання повинно бути вільним; виховання повинно бути індивідуальним; виховання повинно спиратися на дані спостережень за дитиною.

Завдання технології саморозвитку:

- навчити дитину якомога раніше здійснювати свій вибір;
- виробити в дитині вміння користуватися наданими свободою і довірою;
- допомогти дитині створювати і підтримувати навколо себе порядок;
- навчити в ранньому дитинстві шанувати закон;

- навчити терпимого і шанобливого ставлення до всіх оточуючих;
- створити умови для розвитку в дитини почуття любові й поваги до самого себе;
- тренувати волю дитини в ранньому дитинстві, щоб виробити цивілізовану поведінку в будь-якій ситуації;
- у ранньому дитинстві сформувати культуру поводження з усіма навколишніми предметами;
- навчити дитину в ранньому дитинстві самостійно планувати свою діяльність і досягати наміченого.

Характеристика Монтесорів-матеріалів, доцільність та необхідність їх використання у роботі з дітьми дошкільного віку.

14. Технологія Селестена Френе. Діяльність «Школи успіху та радості».

Технологія Селестена Френе – яскравий приклад реалізації ідей гуманістичної педагогіки. Головна мета технології – максимальний розвиток особистості дитини в розумно організованому суспільстві, що буде служити їй і якому вона сама буде служити.

Етапи у розвитку життєдіяльності дитини (на основі поглядів Селестена Френе):

- розвідка «на дотик» (дитина пізнає, досліджує, випробовує навколишній світ);
- період обживання (дитина узагальнює, упорядковує набутий досвід, але ще не здатна діяти усвідомлено);
- період праці («завоювання» дитиною навколишнього світу).

Характеристика етапів виховання та розвитку дітей дошкільного віку у технології С.Френе: «дитячий заповідник» (2-4 роки), дитячий садок (4-7 років), початкова школа (7-14 років).

Суперечливість твердження С.Френе: «Природним заняттям для дитини є не гра, а праця, але праця якомога більше мотивована».

15. Гуманно-особистісна технологія Ш. Амонашвілі: основні положення.

Шалва Амонашвілі – автор концепції гуманної педагогіки, зорієнтованої на особистість дитини, абсолютне заперечення авторитарної, імперативної (наказної) педагогіки.

Особливості методики: перераховані знання і уміння формуються з допомогою спеціального змісту методик і методичних прийомів, серед яких:

- гуманізм: мистецтво любові до дітей, дитячого щастя, свободи вибору, радості пізнання;
- індивідуальний підхід: вивчення особистості, розвитку здібностей, поглиблення в себе, педагогіка успіху;
- майстерність спілкування: закон взаємності, гласності, питання, атмосфера романтики;
- резерви сімейної педагогіки: батьківські суботи, культ батьків;
- навчальна діяльність: квазічитання і квазіписьмо, літературна творчість дітей.

Особливості організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти на засадах гуманної педагогіки Шалви Амонашвілі.

16. Технології раннього розвитку дітей дошкільного віку.

Сесіль Лупан, Масару Ібука, Джекі Сілберг – яскраві представники та прихильники технологій раннього розвитку дітей дошкільного віку.

Особливості побудови технології на засадах театрального мистецтва у методиці Сесіль Лупан. Навчання грамоти на ідеях пісенної творчості. Позитивні аспекти методики, недоліки її впровадження в умови закладу дошкільної освіти.

Масару Ібука – засновник японської асоціації раннього розвитку. Основоположні принципи методики Масару Ібука, їх аналіз, практичні етапи впровадження в систему організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти. Поняття «образ» як особливий процес мислення – вагомий провідний компонент технології раннього розвитку Масару Ібука.

Джекі Сілберг – американський фахівець, автор методики раннього розвитку дитини засобами різноманітних ігрових технологій. Характеристика ігор для емоційного розвитку, ігор-дослідів, ігор для навчання і розвитку дитини, методика їх використання в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти.

17. Гра – провідна форма та метод організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.

Гра – вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення та засвоєння суспільного досвіду; функції ігор (розважальна, комунікативна, терапевтична, самореалізаційна, діагностична, корекційна, соціалізацій), їх характеристика.

Характеристика ігор за ігровою методикою: предметні, сюжетні, рольові, ділові, імітаційні, драматичні та фізичні. Головні ознаки ігор. Структура ігрової діяльності, характеристика кожного структурного елемента.

18. Ігрові технології навчання – новітня форма організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.

Ігрові технології навчання – організація освітнього процесу, під час якої навчання здійснюється у процесі включення дитини в навчальну гру (ігрове моделювання явищ, «проживання» ситуації).

Етапи організації та проведення ігрової технології: розробка гри, підготовка, проведення, аналіз та узагальнення; роль вихователя на кожному етапі впровадження ігрових технологій.

Ігрова задумка, правила, ігрові дії, дидактичні завдання (пізнавальний зміст), обладнання, результат гри – це основні взаємопов'язані компоненти гри.

19. Технологія розвитку творчої особистості Генріха Альтшуллера.

Провідні положення теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ) Генріха Альтшуллера. Мета освітньої технології Г.Альтшуллера: навчання творчої діяльності, формування прийомів творчої уяви, уміння розв'язувати винахідницькі завдання, розвиток творчого, нестандартного, діалектичного, системного мислення, кмітливості.

Технологія розвитку творчої особистості – змістова техніка формування системного творчого мислення, уяви, винахідницької кмітливості на основі використання законів розвитку технічних систем.

Характеристика основних положень методики розв'язання винахідницьких завдань. П'ять рівнів творчих завдань, особливості їх впровадження у практику роботи закладу дошкільної освіти:

- 1) завдання, під час розв'язання яких використовують призначені для цього засоби;
- 2) завдання, вирішення яких потребує певної видозміни об'єкта;
- 3) завдання, розв'язання яких приховане серед сотень неправильних, оскільки об'єкт, що вдосконалюється, має бути значно змінений;
- 4) завдання, у процесі розв'язання яких об'єкт змінюється повністю;
- 5) завдання, які вирішують шляхом зміни всієї технічної системи, до якої належить удосконалюваний об'єкт.

20. Технологія модульного навчання – альтернативна технологія організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.

Технологія модульного навчання ґрунтується на вихідних положеннях означених принципів навчання: оперативного зворотнього зв'язку, гнучкості, діяльній активності, паритетності, усвідомленої перспективи.

Модуль – науково обґрунтований і логічно завершений фрагмент (одиниця) навчального матеріалу (розділу, теми), який відповідає конкретній дидактичній меті.

Концепція модульної технології навчання ґрунтується на засадах інноваційної особистісно-орієнтованої (особистісно-діяльній) парадигми освіти (праці Дж.Дьюї, Ж.Ж.Руссо, Г.Песталлоці, Г.Торея, М.Монтессорі, К.Д.Ушинського).

Переваги та недоліки модульного навчання, особливості та можливості використання технології модульного навчання в умовах закладу дошкільної освіти.

Рекомендована література:

1. Рудик О.А., Березюк В.С. Інноваційні технології в ДНЗ / О.А. Рудик, В.С. Березюк. – Х.: Вид. група «Основа», 2017. – 224 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології: навч. посіб. / М.М. Чепіль, Н.З. Дудник. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.
4. Якименко С.І. Інтегрована особистісно-орієнтована технологія – продуктивна технологія наступності дошкільної та початкової освіти : навчально-методичний посібник / С.І. Якименко. – К.: ВД «Слово», 2016. – 302 с.
5. Богуш А., Маліновська Н. Перші кроки грамоти: передшкільний вік: навч. посіб. / Богуш А., Маліновська Н. – Вид. 3-тє. – К.: ВД «Слово», 2016. – 424 с.

Допоміжна література:

1. Кашлев С.С. Интерактивные методы обучения: учеб.-метод. пособие / С.С. Кашлев. – Минск: ТетраСистемс, 2013. – 224 с.
2. Педагогические системы и технологии: лабораторный практикум: учеб. пособие // И.И. Цыркун и др.; под ред. И.И. Цыркуна, М.В.Дубовик. – Минск: ТетраСистемс, 2010. – 224 с.

3. Колеченко А.К. Энциклопедия педагогических технологий: Пособие для преподавателей. – Спб.: КАРО, 2008. – 368 с.
4. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / Сисоєва С.О. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 320 с.
5. Педагогические технологии: вопросы теории и практик внедрения. Справочник для студентов / авт.-сост. А.В. Винева; под ред. И.А. Стеценко. – Ростов н/Д: Феникс, 2014. – 253 с.
6. Перспективні освітні технології: Навч.-метод. посібник / За ред. Г.С. Сазоненко – К.: Гопак, 2000. – 560 с.
7. Дзюбенко Ю. В. Особливості технологічного підходу до навчального процесу у вищій школі як провідного засобу його оптимізації [Електронний ресурс] / Ю. В. Дзюбенко, Л. В. Олійник // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. – 2007. – № 3 (21). – Ч. 1. – С. 138–147. - Режим доступу: http://novyn.kpi.ua/2007-3-1/02_Dzubenko.pdf
8. Костюченко М.П. Організація модульного навчання в професійно-технічних навчальних закладах: управлінський аспект: Навчально-методичний посібник / М.П. Костюченко, Д.В. Паньков. – Донецьк: ДІПО ІПП, 2005. – 100 с.
9. Літвінчук С.Б. Модульний підхід у навчанні [Електронний ресурс] / С.Б. Літвінчук. - Режим доступу: http://www.mnau.edu.ua/files/02_02_02_06/litvinchuk/litvinchuk-mpn.pdf
10. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] / В.Л. Ортинський.– К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.- Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/351-pedagogka-vischo-shkoli-ortinskiy-vl.html>

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО МЕТОДИЧНОЮ РОБОТОЮ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1. Професійні функції та вміння вихователя – методиста ЗДО.

Професійно-організаторські вміння:

для планування: прогнозувати розвиток процесів виховання, навчання і розвитку здобувачів, педагогічного колективу, розробляти комплексно-цільові програми розвитку ЗДО, планувати діяльність колективу та методичн роботу у ЗДО);

для організації: регулювати діяльність педагогів відповідно до річних та місячних планів, здійснювати обмін досвідом та інформацією, надавати ефективну методичну допомогу у якісній організації освітнього процесу, розподіляти роботу між педагогами відповідно до ситуації, навчати найбільш ефективних методів і прийомів з дітьми;

для контролю: розробляти схему спостереження за рівнем організації освітньої діяльності та рівнем навченості здобувачів, рівнем професійної майстерності, здійснення моніторингової діяльності.

для координації: вивчати педагогічну майстерність вихователів, соціально-психологічні особливості членів колективу, процес виконання рішень, коригувати діяльність педагогів;

для спілкування: уміти опанувати себе в критичних ситуаціях, передбачати конфлікти і запобігати їх виникненню. Досконало володіти колективом.

Соціальні функції: ознайомлює педагогічний колектив із нормативно-законодавчими актами стосовно освіти України; здійснює пропаганду досягнень педагогічного колективу перед громадськістю; бере участь у громадській роботі ЗДО, освітньому окрузі міста, області.

2. Перелік основних нормативних документів, копії яких мають зберігатись у методичному кабінеті ЗДО.

- Базові (Закони України..... , Листи МОУ....., Конвенція про права дитини, Базовий компонент дошкільної освіти в Україні);
- Установчі (документи що регламентують діяльність ЗДО, Статут....);
- Документи з атестації;
- Документи з діловодства;
- Обладнання
- Документи з планування;
- документи психологічної служби;
- Документи з охорони життя і здоров'я;
- Документи щодо роботи з дітьми, які не відвідують ЗДО;
- Документи щодо роботи з батьками;
- Матеріали ППД.

3.Методичне забезпечення педагогічного процесу вихователем – методистом.

1. Підвищення кваліфікації кадрів.
2. Забезпечення ефективної роботи методичного кабінету.
3. Дослідно-експериментальна робота.
4. Пропаганда педагогічних знань серед батьків.
5. Наступність у роботі ЗДО та школи I ступення.

4. Основні завдання методичного кабінету.

1. Створення науково-методичних, організаційно- педагогічних умов для безперервного вдосконалення фахової освіти і кваліфікації педагогічних працівників.
2. Організація системи роботи , спрямованої на активізацію творчого потенціалу та збагачення досвіду педагогічних працівників.
3. Виявлення перспективного педагогічного досвіду та організація його вивчення, узагальнення та впровадження.
4. Впровадження в практику роботи ЗДО іновативних технологій та досягнень найкращого ППД.
5. Вивчення стану організації освітнього процесу, умов забезпечення психічного та фізичного здоров'я здобувачів, рівня їхньої життєвої компетентності.
6. Вивчення рівня знань, умінь і навичок здобувачів відповідно до державних стандартів, організації освітнього процесу.
7. Іформування педагогів про нові нормативні документи у галузі дошкільної освіти, науково-методичні та навчальні фахові видання.

5. Педагогічна рада-колективний орган управління освітнім процесом у ЗДО. Функції педагогічної ради.

Управлінські: законодавча, дорадча, узагальнювально-діагностична, планово-прогностична, експертно-контролююча, коригуюча.

Методичні: інформаційна, узагальнювально-аналітична, ровивальна, навчальна, активізуюча.

Виховні: Формування індивідуальності, формування мотивації.

Соціально-педагогічні: комунікативна, координаційна, соціального захисту дітей і педагогічного колективу.

6. Форми організації педагогічної ради.

Традиційна: педрада з докладним порядком денним, що проводиться з чітким дотриманням регламенту з кожного питання та прийняттям рішень за пунктами плану.

Нетрадиційна: круглий стіл, дискусії, практикуми, конференції, ділові ігри тощо.

Педрада з використанням окремих методів активізації педагогів.

7. Форми проведення нетрадиційних педагогічних рад. Скласти план однієї.

Педрада-ділова гра, педрада-конференція, педрада-круглий стіл, ситуативна педрада, педрада-дискусія, педрада-диспут, педрада-науково-практична конференція, педрада у формі колективної творчої діяльності, педрада-творчий звіт, педрада-аукціон, педрада-фестиваль, педрада-семінар-практикум, педрада – консилиум, педрада – методичний міст, педрада -презентація, педрада-майстер-клас, педрада – суд, педрада – КВК.

8. Форми методичної роботи з педагогами. Скласти план однієї форми роботи.

Групові: педагогічні ради, семінари, практикуми, методичні об'єднання, творчі групи, ділові ігри, відкриті покази.

Індивідуальні: самоосвіта, індивідуальні консультації, співбесіди, наставництво.

Річний план роботи ЗДО. Структура. Вимоги до написання.

9. Контрольно - аналітична діяльність вихователя – методиста у ЗДО. Мета контролю.

Мета контролю – забезпечити оптимальні для кожного педагога і здобувача результати на основі творчої різноманітності методик, технологій, урахування можливостей та інтересів вихованця заради його розвитку.

Контроль передбачає:

- контроль за змістом різних аспектів діяльності ЗДО: організаційно-педагогічної, освітньої, соціально – психологічної, медико-соціальної, фінансово – господарської.
- контроль за освітнім процесом.

Контроль має бути регулярним, систематичним, дієвим, гласним.

11. Внутрішньосадовий контроль. Вимоги до його проведення.

Внутрішньосадовий контроль – це система збирання інформації про стан освітньо – виховного процесу та надання методичної допомоги з метою вдосконалення та розвитку професійної майстерності.

Вимоги:

- створення єдиної системи контролю за усіма напрямками діяльності ЗДО;
- контроль необхідно ретельно планувати;
- у процесі контролю важлива не констатація факту, а виявлення факторів, що спричиняють недоліки; вироблення ефективних заходів, спрямованих на їх усунення.
- контроль буде дієвим у тому разі, якщо він здійснюється з урахуванням вимог сучасності і рекомендації, видані за його підсумками, будуть виконані.
- необхідно надавати допомогу в реалізації рекомендацій тим, кому вони були надані за підсумками контролю.
- контроль і його підсумки мають бути доведені до відома педагогів.
- контроль має бути спрямований не тільки на виявлення недоліків, але й на пошук нового, цікавого, що дає високі і стабільні результати.

12. Форми та принципи внутрішнього контролю у ЗДО.

Форми контролю (за охопленням об'єктів контролю): фронтальний; тематичний; оперативний; персональний; порівняльний.

Форми контролю (за послідовністю і періодичністю): попередній; поточний; проміжний; підсумковий; епізодичний; періодичний.

Принципи внутрішнього контролю: планомірність, об'єктивність; теоретична обґрунтованість; методична підготовленість.

13. Фронтальний (комплексний) контроль у ЗДО. Питання, що вивчають у процесі фронтального контролю.

Фронтальний контроль проводиться з метою одночасної всебічної перевірки об'єкта управління (методична робота в ЗДО, організація навчально – виховної роботи, експериментальна робота, робота методичних об'єднань). Фронтальний контроль допомагає вихователю – методисту з'ясувати рівень організації освітньої діяльності у відповідній групі та кваліфікаційний рівень педагога. Проводиться не частіше ніж двічі або тричі на рік, у будь-який час року. Триває від трьох-п'яти до десяти днів.

У процесі фронтального контролю вивчають: нормативно–правові документи групи; документацію; оснащення педагогічного процесу; виховно – освітню роботу з дітьми; дитячі роботи; роботу з батьками; підвищення педагогічної кваліфікації; аналіз розвивального середовища; психоемоційний стан здобувачів.

14. Тематичний контроль у ЗДО. Етапи здійснення тематичного контролю.

Тематичний контроль допомагає зібрати якнайповнішу інформацію, а отже, вчасно скоригувати роботу педагогічного колективу або окремого педагога. Щоб

тематичний контроль був результативним, необхідно провести підготовчу роботу в кілька етапів.

1. Постановка цілей тематичного контролю.
2. Складання плану тематичного контролю з урахуванням специфіки ЗДО і результатів роботи за обраною темою в попередні роки.
3. Підготовка до проведення тематичного контролю (анкетування, діагностика).
4. Розподіл обов'язків, питань до вивчення, визначення термінів виконання робіт.

15. Оперативний контроль (вибірковий, попереджувальний, експрес-діагностика) та його спрямованість у ЗДО.

Оперативний контроль - це не констатація фактів, а їх вивчення: порівняння, узагальнення, аналіз, пошук причин, які викликали ту чи іншу проблему. Цей вид контролю має випереджувальне значення щодо виявлення загроз для кінцевих результатів діяльності закладу.

Оперативний контроль спрямований на: вивчення стану роботи педагогічного колективу та окремих вихователів на певному етапі; вивчення щоденної інформації про хід та результати педагогічного процесу, виявлення причин, що порушують його; перевірку виконання попередніх пропозицій окремих рішень тощо. Завдання оперативного контролю – попередити недоліки.

16. Форми узагальнення здійсненого контролю у ЗДО. Довідки, аналітичні звіти, накази, діаграми їх структура.

Довідка: тема; мета; питання, що вивчались; розширена аналітична інформація; висновки; рекомендації.

Аналітичний звіт: мета; аналіз результатів; висновки; рекомендації.

Накази: назва; констатуюча частина; наказова частина.

17. Перелік обов'язкової документації вихователя – методиста ЗДО.

1. План роботи.
2. Діловий щоденник аналізу навчально-виховного процесу.
3. Книга проведення консультацій. У ній фіксуються тематика, методичні джерела, тези консультації. Якщо в дошкільному закладі працюють спеціалісти з фізичного виховання, образотворчого мистецтва, трудового виховання, корекційної роботи, то ведеться книга тематичних консультацій для них.
4. Плани семінарів, семінарів-практикумів. Доцільність проведення семінарів, семінарів-практикумів визначається конкретною потребою дошкільного закладу.
5. Методичні розробки; конспекти занять; програми святкових дій, розваг, театральних вистав; матеріали з досвіду роботи, експериментальні дослідження, авторські розробки.
6. Плани проходження курсів підвищення кваліфікації, атестація педагогічних працівників.
7. Інформаційні матеріали та педагогічні видання з питань дошкільної освіти.
8. Книга обліку педагогічних посібників, ігрового, дидактичного обладнання тощо.
9. Картотека публікацій періодичних видань, психолого-педагогічної, методичної літератури.

18. Система науково-методичної роботи з педагогічними кадрами. Структура, загальні вимоги та завдання методичної роботи у ЗДО.

Основним керівним документом з питань організації методичної роботи є рекомендації щодо організації цієї діяльності з педагогічними кадрами в установах освіти України (див. Основні документи про організацію методичної роботи з педагогічними кадрами, розроблені Науково-методичним центром середньої освіти МОН України). У даний пакет документів також входять рекомендації щодо організації методичної роботи з педагогічними працівниками в дошкільних, загальноосвітніх середніх та позашкільних закладах освіти № 6 від 27.11.1997.

Згідно з цим документом, **методична робота** - це систематична колективна та індивідуальна діяльність педагогічних працівників, спрямована на удосконалення їхньої кваліфікації та професійної майстерності.

Система науково-методичної роботи з педагогічними кадрами має спрямовуватися на формування професійно-педагогічної культури педагогів, прирощення знань, продукування нових педагогічних ідей, технологій, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду. Вона покликана задовольнити потреби розвитку й оновлення навчального закладу, а також інтереси педагогічних колективів у постійному підвищенні фахового рівня відповідно до кон'юктури ринку педагогічної праці виступати засобом соціального захисту і забезпечувати потреби розвитку освіти у висококваліфікованих конкурентоспроможних спеціалістах.

Основні завдання і зміст методичної роботи педагогічними працівниками в дошкільних, загальних середніх та позашкільних закладах освіти включають такі напрямки:

- а) керівництво роботою методичних об'єднань закладу освіти та координацію їхньої діяльності;
- б) вивчення рівня освітньо-кваліфікаційного забезпечення навчально-виховного процесу кадрами з відповідною базовою і повною вищою педагогічною освітою;
- в) створення організаційних умов для безперервного вдосконалення фахової освіти і кваліфікації педагогічних працівників;
- г) проведення системи методичних заходів, спрямованих на розвиток творчих можливостей педагогів, виявлення перспективного педагогічного досвіду та участь у його вивченні, узагальненні та впровадженні;
- г) залучення педагогів, авторів методичних винаходів і раціональних педагогічних пропозицій у галузі методики навчання і виховання до навчально-методичної та дослідної роботи в статусі методистів-кореспондентів відповідних кафедр інститутів післядипломної освіти (удосконалення вчителів), до конкурсів педагогічної майстерності тощо;
- д) апробація та впровадження освітніх технологій та систем;
- е) аналіз умов забезпечення психофізичного здоров'я дітей та учнів, стану викладання предметів і навчальних курсів та учнів, стану викладання предметів і навчальних курсів та вироблення рекомендацій щодо приведення їх у відповідність до встановлених державними стандартами освіти вимог;
- є) створення умов для збереження, систематичного поповнення та ефективного використання педагогічними працівниками закладу освіти методичного фонду

літератури, дискет, аудіо та відеоматеріалів;

ж) координація індивідуального змісту методичної роботи освітнього закладу зі змістом діяльності методичних, науково-методичних установ.

Серед шляхів оптимізації методичної роботи можна визначити: подолання формалізму, надмірної регламентації, категоричності, волюнтаризму (“роби тільки так”, “треба тільки це”...).

19. Функції внутрішньо-садочкової методичної роботи у ЗДО.

Функції внутрішньосадочкової методичної роботи - планомірний вплив на відповідні сфери діяльності системи освіти, поєднані із системою інформаційного забезпечення:

- **відновлювальна** полягає у відновленні знань і вмінь, які по закінченні ВНЗ могли бути частково забуті педагогами;

- **інтегративна** – полягає в злитті об’єднанні різноманітних впливів науково-методичної роботи на педагога;

- **компенсаторна** – передбачає забезпечення педагогів інформацією;

- **координуюча** – спрямована на подолання дублювання, змістового, часового та науково-методичного характеру;

- **корегувальна** – спрямована на виправлення в діяльності педкадрів недоліків, пов’язаних із використанням застарілих методик;

- **моделююча** – полягає в розробленні принципово-нових положень навчально-виховної роботи у ЗДО й управлінні закладами освіти, у формуванні й упровадженні ППД;

- **прогностична** – передбачає визначення знань і вмінь, які будуть необхідні педкадрам у майбутньому;

- **діагностична** (вивчення якісного складу педагогічних кадрів, рівня професійної майстерності та реального стану компетентності педагогів);

- визначення характерних тенденцій навчально-виховного процесу шляхом групування та систематизації педагогічної інформації, збір та обробка педагогічної інформації;

- **організаційна:** створення оптимальної структури внутрішньосадочкової методичної роботи; забезпечення належної матеріальної бази та інформаційного банку; координація змісту роботи; змістовими і організаційно-якісне проведення всіх заходів у системі роботи;

- **контрольно-аналітична:** атестація педагогічних кадрів, вивчення рівня знань, умінь та навичок здобувачів з різних розділів програми; система самоосвіти педагогів; вивчення результативності внутрішньосадочкової методичної роботи;

- **корекційна:** порівняння стану організації внутрішньосадочкової методичної роботи, рекомендації щодо корекції;

- **контрольно-інформаційна:** утворення і підтримка стабільного зворотного зв’язку;

- **пропагандистка** – спрямована на інформування й агітацію працівників освіти на впровадження в практику досягнень науки ППД, високих кінцевих результатів.

20. Форми інтелектуального, аналітичного, організаційно – методичного продукту. Розповіді про один (за вибором).

Форми інтелектуального, аналітичного, організаційно – методичного продукту:

1. Концепція розвитку освіти.
2. Положення.
3. Статут.
4. Програма.
5. Комплексно-цільова програма.
6. Плани методичних формувань.
7. циклограми методичних заходів.
8. Система.
9. Структура.
10. Проект.
11. Модель.
12. План (перспективний, річний, квартальний, місячний, тижневий).
13. Алгоритм.
14. Схема.
15. Таблиця.
16. Рейтинг.
17. Діаграма.
18. Опис.
19. Контрольно-аналітична довідка.
20. Доповідна записка.
21. Узагальнені висновки.
22. Презентації.
23. Творчі звіти.
24. Моніторинги.
25. Наказ «Про підсумки організації методичної роботи з педагогічними кадрами за минулий навчальний рік та основні напрямки, завдання на наступний навчальний рік».

Рекомендована література: БОГДАНКА, ТРЕБА ВИСТАВИТИ В АЛФАВІТНОМУ ПОРЯДКУ, а також поправити помилки та зробити однаковими всі лапки

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Закон України „ Про дошкільну освіту " // Урядовий кур'єр. - 2001. - №114.- С.1-9
2. Закон України " Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу ". Постанова КМУ від 12.03.2003р. №305 " Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад "Типовий Статут ЗДО.
3. М. Голубенко, Робота методичних центрів із педагогічними кадрами, Шк. Світ, 2008.

4. Н. Майор, Ю. Манилюк. Керівництво дошкільним навчальним закладом. - Тернопіль: Мандрівець, 2006.
5. Л.В. Позняк, Н.В. Лященко. " Управління дошкільною освітою ". - М., 1999, С.54-59.
6. В. Волкова. Організація методичної роботи, Шк. Світ, 2010.
7. М. Голубенко. Сучасні форми роботи з педкадрами, Шк. Світ, 2010.
8. Є.М. Павлютенков, В.В. Крижко, Організація методичної роботи [Текст]. - Харків : Основа, 2005. - 80с.
9. Крутій К.Л. Планування роботи сучасного дошкільного навчального закладу: поняття, особливості, умови ефективної реалізації. - Запоріжжя: ТВО " ЛПС" ЛТД, 2005.
10. Єрмолова А.М. Технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами. - Харків, 1999р.
11. Кравченко Г.Ю., Кугуєнко Н.Ф., Счастлива І.О., Руднева С.М. Управління дошкільним навчальним закладом: контроль-аналітичний аспект. Навчально-методичний посібник. - Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2014. - 200с.
12. Романюк І. А. Аналіз, планування, контроль як функція управлінської діяльності керівника дошкільного навчального закладу / І.А. Романюк - Тернопіль: Мандрівець, 2011. - 280с.

**ПИТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 013 «ПОЧАТКОВА ОСВІТА»
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Група №1**

1. Педагогіка вищої школи як галузь педагогічної науки. Об'єкт, предмет, завдання і основні категорії педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Розвиток і становлення педагогіки вищої школи як науки. Завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі.
2. Основні віхи історії розвитку вищої освіти у світі та Україні. Перші школи та університети. Зародження і розвиток вищої школи в Україні.
3. Державна політика в галузі вищої освіти. Мета і завдання вищої освіти. Структура вищої освіти в Україні. Нормативно-правове забезпечення вищої освіти в Україні.
4. Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу. Права і обов'язки науково-педагогічних працівників. Головні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача.
5. Педагогічний професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості викладача вищої школи. Професійні та особистісні якості викладача. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності та авторитет викладача.
6. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу. Педагогічна культура викладача ВНЗ. Комунікативна культура викладача ВНЗ. Педагогічна етика.
7. Професійна спрямованість студентів та її формування. Готовність студентів до професійної діяльності після закінчення ВНЗ. Типологічні особливості студентів та їх врахування в навчально-виховному процесі.
8. Характеристика поняття «педагогічна взаємодія». Способи та стилі педагогічної взаємодії. Особливості побудови педагогічної взаємодії у вищій школі. Особливості педагогічної взаємодії у дистанційній формі навчання.
9. Педагогічне спілкування як діалог. Функції, структура та стилі педагогічного спілкування. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони педагогічного спілкування. Культура слухання. Бар'єри у процесі спілкування. Правила педагогічного спілкування.
10. Дидактика як галузь педагогіки. Предмет і основні завдання дидактики вищої школи. Головні поняття дидактики вищої школи. Інноваційні напрями сучасної дидактики.
11. Головні закономірності та принципи навчання у вищій школі. Специфіка принципів навчання у вищій школі.
12. Компетентнісний підхід як основа побудови змісту і стандартів вищої освіти.
13. Державні стандарти освіти та їхні функції. Документи, які відображають зміст освіти у вищій школі (навчальний план, навчальна програма, робоча навчальна програма, підручник, навчальний посібник): їх характеристика, порядок й особливості розробки.

14. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Класифікації методів навчання. Особливості методів навчання у ВНЗ. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання.
15. Поняття про форми організації навчання у вищій школі. Лекція як основна форма організації навчання у вищій школі. Переваги і недоліки лекційного викладу. Види лекцій. Зміст і структура лекції. Основні дидактичні вимоги до лекції.
16. Підготовка і проведення лекції: організаційно-методичні аспекти. Лекторська майстерність викладача вищої школи. Мистецтво володіння студентською аудиторією. Особливості наукового стилю мовлення. Педагогічна імпровізація як елемент лекторської майстерності.
17. Характеристика семінарських занять у вищій школі. Основні функції; типи семінарських занять у вищій школі. Методика підготовки і проведення семінарського заняття.
18. Характеристика практичних та лабораторних занять, методика підготовки і проведення. Консультація. Організація навчальної і виробничої практики студентів.
19. Педагогічний контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів у вищій школі. Завдання і види педагогічного контролю у вищій школі. Методи і форми контролю навчальної успішності студентів.
20. Виховна робота зі студентською молоддю. Процес виховання, його завдання, етапи і управління ним. Закономірності і принципи виховання. Сучасні методи, форми і засоби виховання у вищій школі. Особливості самовиховання студентів.

Група №2

1. Проаналізуйте функції та вміння вихователя – методиста у закладах дошкільної освіти.
2. Перелічіть та охарактеризуйте основні нормативні документи, копії яких мають зберігатись у методичному кабінеті ЗДО.
3. Обґрунтуйте методичне забезпечення педагогічного процесу вихователем – методистом, що стосується підвищення кваліфікації кадрів та забезпечення ефективності роботи методичного кабінету.
4. Обґрунтуйте методичне забезпечення педагогічного процесу вихователем – методистом, що стосується дослідно-експериментальної роботи, наступності у роботі ЗДО та школи I ступеня а також пропаганди педагогічних знань серед батьків.
5. Визначте та охарактеризуйте основні завдання методичного кабінету.
6. Педагогічна рада, як колективний орган управління освітнім процесом у закладах дошкільної освіти. Функції педагогічної ради.
7. Розкрийте основні форми організації педагогічної ради.
8. Педагогічна рада. Форми проведення нестандартних педагогічних рад. Складіть орієнтований план однієї з них.
9. Форми методичної роботи з педагогами. Складіть план однієї форми роботи.

10. Проаналізуйте річний план роботи ЗДО. Структура. Вимоги до написання.
11. Суть та мета контролю, як аналітичної діяльності вихователя-методиста у закладах дошкільної освіти.
12. Розкрийте суть внутрішньосадового контролю. Охарактеризуйте вимоги до його проведення.
13. Обґрунтуйте форми та принципи внутрішнього контролю у ЗДО.
14. Форми, види та організація контролю (за охопленням об'єктів контролю). Фронтальний (комплексний) контроль у ЗДО. Питання що вивчають у процесі фронтального контролю.
15. Форми, види та організація контролю (за охопленням об'єктів контролю). Тематичний контроль у ЗДО. Етапи здійснення тематичного контролю.
16. Форми узагальнення здійсненого контролю у закладах дошкільної освіти. Довідки, аналітичні звіти, накази, діаграми їх структура.
17. Перелічіть обов'язкову документацію вихователя-методиста у закладах дошкільної освіти.
18. Система науково-методичної роботи з педагогічними кадрами. Структура, загальні вимоги та завдання методичної роботи у ЗДО.
19. Основні функції внутрішньосадовчої методичної роботи у закладах дошкільної освіти.
20. Форми інтелектуального, аналітичного, організаційно – методичного продукту. Розкрийте суть та особливості одного на вибір.

Група №3

1. Охарактеризуйте поняття технології, їх різновиди (освітня технологія, педагогічна технологія, технологія навчання), змістову характеристику.
2. Розкрийте сутність та основні ознаки педагогічної технології.
3. Охарактеризуйте з історії становлення та розвитку педагогічних технологій: передумови виникнення та основні етапи.
4. Розкрийте структуру педагогічної технології, змістову характеристику, критерії технологічності.
5. Традиційна технологія, як основа інноваційної діяльності педагога.
6. Розкрийте та охарактеризуйте поняття «технологія організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти».
7. Визначте та опишіть загальну характеристику поняттю «інноваційних технологій».
8. Розкрийте особливості впровадження інноваційних процесів в системі освіти. Охарактеризуйте види та рівні готовності педагога до інноваційної діяльності.
9. Основні завдання підготовки педагогів до інноваційної діяльності в системі дошкільної освіти.
10. Розмежуйте поняття педагогічна технологія та методика навчання. Відповідь обґрунтуйте.

11. Технології розвиваючого навчання: загальна змістова характеристика, різновиди.
12. Охарактеризуйте основні положення технології раннього навчання Глена Домана.
13. Концептуальні засади технології Вальдорфської педагогіки.
14. Технологія саморозвитку Марії Монтесорі: характеристика, особливості використання.
15. Визначте та охарактеризуйте особливості технології Селестена Френе. Розкрийте та опишіть діяльність «Школи успіху та радості».
16. Розкрийте основні положення гуманно-особистісної технології Ш. Амонашвілі.
17. Технології раннього розвитку дітей дошкільного віку.
18. Ігрові технології навчання, як новітня форма організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.
19. Особливості технології розвитку творчої особистості Генріха Альтшуллера.
20. Технологія модульного навчання – альтернативна технологія організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.